

УДК 61:378.147.334

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА – ПОТУЖНА СКЛАДОВА ЕКОПЕДАГОГІКИ, ВЕБІНАР – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОЇ НООСФЕРИ

О. О. Якименко, О. Я. Тягай, В. С. Бірюков

Одеський національний медичний університет

DISTANCE EDUCATION – POWERFUL COMPONENT OF ECOPEDAGOGICS, WEBINAR – AN IMPORTANT ELEMENT OF EDUCATIONAL NOOSPHERE

O. O. Yakymenko, O. Ya. Tyahay, V. S. Biryukov

Odesa National Medical University

Стаття присвячена вивченню проблем педагогіки та шляхів їх вирішення у зв'язку з впровадженням вебінарів як елементу поліпшення якості медичної освіти.

The article is devoted to study the problems of pedagogics and it's solutions with the introduction webinars as part of improving the medical education quality.

З появою на нашій планеті обдарованої розумом живої істоти планета переходить у нову стадію своєї історії.

Біосфера переходить у ноосферу.

Акад. В. І. Вернадський

Вступ. 12 березня 2013 р. виповнилося 150 років з дня народження видатного вченого, дослідника природи, мислителя, громадського діяча ХХ ст., організатора і першого президента Української академії наук (1918–1921), голови Тимчасового Комітету, утвореного для заснування Національної бібліотеки Української держави в Києві (1918), нині – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, академіка Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук, засновника багатьох наукових шкіл Володимира Івановича Вернадського, ідеї якого відіграли величезну роль у становленні сучасної картини світу. Ювілей великого вченого відзначило світове співтовариство. Значну увагу цій даті було приділено в Одеському національному медичному університеті (ОНМедУ).

Першу лекцію початкового циклу лекцій “Про моральність” і “Ноосферне мислення В. І. Вернадського” ректор ОНМедУ акад. В. М. Запорожан присвятив його вченню про біосферу і ноосферу. У 90-ті роки минулого століття у Європі та Америці чотири рази перевидавалася праця академіка В. І. Вернадського “Біосфера”.

Наукове передбачення вченого у відношенні формування ноосфери доведено часом. Підтвердженням тому є проведена з потужною інформаційною підтримкою у Тернополі 18–19 квітня 2013 р. Х ювілейна Всеукраїнська науково-педагогічна конференція (з дистанційним під'єднанням вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів (ВМ(Ф)НЗ) України за допомогою відеоконференційного зв'язку), присвячена кредитно-модульній системі організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України на новому етапі, яка викликала заслужений резонанс у педагогічному середовищі медичних ВНЗ.

Третя, найбільш численна секція конференції “Новітні підходи до практичної підготовки майбутніх лікарів (провізорів) на клінічних кафедрах”, що включала понад 200 повідомлень, яскраво позначила проблеми та шляхи їх вирішення у створенні високоякісної індустрії медичної освіти.

Основна частина. Робота присвячена аналізу можливостей медичних ВНЗ впроваджувати ряд нових прогресивних технологій у педагогічний процес, не порушуючи сформовані традиційні методології вітчизняної школи, а також актуальному питанню формування у студентів умінь і навичок, використання можливостей сучасного інформаційного середовища

© О. О. Якименко, О. Я. Тягай, В. С. Бірюков

в поєднанні з аналітичними навичками обробки інформації та креативними підходами при прийнятті рішень, тактики ведення пацієнтів з різними захворюваннями. Своєчасне освоєння даних технологій є вирішальним конкурентним фактором, що обумовлює актуальність обраної теми.

Метою даного дослідження є підвищення конкурентоспроможності системи вищої медичної освіти України на ринку освітніх послуг та якості педагогічного процесу на основі вивчення та селективного вибору інноваційних освітніх технологій.

У роботі використані аналітичний, монографічний та статистичний методи, а також висвітлено досвід викладання клінічних і теоретичних дисциплін на кафедрах Одеського національного медичного університету (кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії і кафедра соціальної медицини, медичного права та менеджменту).

Інноваційні технології (ІТ) сьогодні – це один із найважливіших напрямків планування розвитку освітнього процесу в усьому світі.

Рівень розвитку ІТ, якщо він достатньо високий, сприяє успішності підготовки молодих спеціалістів, відсутність ІТ унеможливує його ефективне керування. Згідно з Р. Б. Коцюбою [1], сучасні освітні технології класифікуються як презентаційні, доставки та взаємодії.

В ОНМедУ на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії навчаються студенти II, III курсів медичних факультетів; II, III, IV курсів стоматологічного факультету (це наші співвітчизники з усіх куточків України), а також студенти міжнародного факультету – громадяни більш ніж 30 іноземних держав [2]. Всі вони, з точки зору науково-технічного забезпечення, отримали досить якісну середню освіту. З цієї причини колектив кафедри для поліпшення навчального процесу використовує, відповідно до вимог часу, комп'ютерні мережі, відеоконференції, передачу голосу через цифрові мережі з аудиторій, навчальних кімнат, лабораторій, палат. Цьому сприяє наявність переносних і кишенькових комп'ютерів.

Розуміння того, як керувати ІТ проектом, працювати в багатодисциплінарній команді, зробило успішним втілення в процес навчання ІТ, що дозволяє:

- представляти науковий матеріал у вигляді презентацій у телекомунікаційних мережах;
- кожного року брати участь в інтернет-конференціях (вебінарах) студентам нарівні з викладачами і лікарями;
- створювати електронні книги;
- відтворювати стендові доповіді та демонструвати їх на постерних сесіях, а також під час інтернет-конфе-

ренцій в університетах Одеси, України і за кордоном;

– створити постійно оновлюваний інтернет-ресурс круглого столу “Особливості проявів метаболічного синдрому у молоді” з дистанційним переглядом та обговоренням висновків [2].

Впровадження ІТ у вищу освіту сприяє посиленню загальної студентської мотивації, покращенню якості навчального досвіду та переходу від пасивного до активного навчання.

В Україні теорію і практику дистанційної освіти вивчали С. М. Снігова, Б. І. Шуневич, Н. В. Казаринова, Г. С. Яценко, С. Г. Степаненко, В. Ю. Стрельников, В. Г. Кремень та ін. Однак, незважаючи на різноманітність підходів до вивчення цього феномена ХХІ століття і його позитивну оцінку, в цих роботах висвітлений лише загальний системно-освітній підхід та не враховані ринкові механізми розвитку даного напрямку.

Сучасні освітні технології вирішують найбільш затребувані сучасним суспільством завдання освіти: реалізація особистісно-орієнтованого навчання і виховання; впровадження диференційованого та індивідуалізованого навчання; удосконалення технологій діалогового навчання і виховання; освоєння технологій проблемного навчання, виховання та інші завдання [3].

Реформа вітчизняної охорони здоров'я нерозривно пов'язана з формуванням лікаря нового типу, який надає високоякісну допомогу на первинному, вторинному або третинному рівнях системи охорони здоров'я.

Виконання подібного замовлення можливо при впровадженні особистісно-орієнтованого навчання.

В Україні створена правова платформа для впровадження дистанційної освіти (ДО). Згідно зі ст. 42 Закону України “Про вищу освіту”, дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та з екстернатом, яка реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання [4, 5].

Таким чином, ДО є легальним навчанням і включає три важливі критерії освіти: валідність, педагогічну спрямованість і адекватність технології інформаційного змісту.

Організаційна структура державної системи ДО (СДО) України досить складна і включає сім рівнів [5]:

1. Рада з питань моніторингу розвитку дистанційної освіти при Кабінеті Міністрів України, яка складається з представників міністерств, відомств і організацій, що мають можливості та повноваження забезпечення належних умов для розвитку СДО в Україні.

2. Координаційна Рада Міністерства освіти і науки України з питань ДО.

3. Український центр ДО.

4. Регіональні центри ДО у тих містах (Харків, Львів, Одеса, Донецьк та ін.), де на базі вищих навчальних закладів створені регіональні центри телекомунікаційної мережі науки і освіти.

5. Локальні центри ДО, створені на базі вищих професійно-технічних або середніх навчальних закладів, що мають доступ до телекомунікаційних мереж, сучасну комп'ютерну базу та підготовлений кадровий склад.

6. Базові центри ДО за напрямками фахової підготовки.

7. Науково-методичні комісії за напрямками діяльності системи ДО, які забезпечують розробку єдиних вимог щодо навчальних планів, програм і нормативів СДО.

Технічний прогрес привів до появи так званого інформаційного освітнього середовища – системно організованої сукупності інформаційного, технічного, навчально-методичного, нормативно-правового забезпечення, що використовуються суб'єктами та об'єктами освітнього процесу для досягнення цілей навчання [6, 7].

З точки зору споживача, ПНС являє собою одну з послуг Інтернету, затребуваність в якій очевидна як для викладацького складу, так і для студентів.

Підготовка фахівця нового типу, здатного ефективно і продуктивно працювати в постійно мінливих ситуаціях, до яких він повинен не просто пристосовувати-

ся, а й бути здатним змінювати їх, змінюючись і розвиваючись при цьому сам – одна з особливостей Болонського процесу. Молодий спеціаліст-лікар повинен бути креативним, що в даний час може розглядатися як універсальний механізм адаптації особистості до змін, які відбуваються в усіх сферах соціального життя [8]. В умовах Болонського процесу в медичному ВНЗ, представленого кредитно-модульною системою навчання, важливим є своєчасний аналіз можливостей розвитку креативної особистості, а в основі світоглядного формування кожної людини лежать механізми самоактуалізації.

Завдання екопедагогіки – запобігти заповненню ноосферного освітнього середовища антигуманними, антинауковими, антиособистісними вченнями, створити оптимальні умови для розкриття кращих людських якостей і громадських інститутів, сформувати потреби людини в екосоціальному оточенні. Головна роль у цьому благодородному процесі повинна належати Вчителю.

Висновки: 1. Освоєння методології проведення вебінарів робить можливим реалізувати міжкафедральну, міжрегіональну та міжнародну інтеграцію.

2. Впровадження практики вебінарів дозволить, не підвищуючи вартість освіти, проводити альтернативне навчання.

3. ДО дає змогу медичним працівникам підвищувати свою кваліфікацію без відриву від роботи, що є економічно вигідним.

Література

1. Коцюба Р. Б. Ефективність використання сучасних освітніх технологій у практичній роботі викладача / Р. Б. Коцюба // В кн. : Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі : матеріали 10-ї ювіл. Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 18–19 квітня 2013 р., Тернопіль. – Тернопіль : ТДМУ, 2013. – Ч. 2. – С. 584–585.

2. Якименко О. О. Нові інформаційні технології навчання – потужний фактор покращання медичної освіти / О. О. Якименко, О. Я. Тягай, В. С. Бірюков // Матеріали 18-ї міжнар. наук.-метод. конф. “Управління якістю підготовки фахівців”, 18–19 квітня 2013 р., Одеса. – Одеса : ОДАБА, 2013. – Ч. 1. – С. 172.

3. Communication from the Commission: E – learning – Designing tomorrow's education / Commission of the European communities. – Brussels, 2000. – 13 p.

4. Юнина Е. А. Педагогическая психология: социально-личностное образование. Учебно-методическое пособие / Е. А. Юнина. – Пермь : ПРИПИТ, 2004. – 92 с.

5. Про вищу освіту : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

6. Смирнов С. Н. Проблема формирования личности молодого врача в постмодерном контексте / С. Н. Смирнов // Матеріали 10 ювіл. Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 18–19 квітня 2013 р., Тернопіль. – Тернопіль : ТДМУ, 2013. – Ч. 2. – С. 671–672.

7. Андреев А. А. Электронная педагогика. Педагогика в современных информационно-образовательных средах / А. А. Андреев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : a-edu.narod.ru; блог: http://blogs.mail.ru/mail/andreev_a_a/.

8. Тягай О. Я. Вебинары как новый элемент образовательной ноосферы / О. Я. Тягай, Е. А. Якименко, В. С. Бірюков // Достижения фундаментальных наук и возможности трансляционной медицины в решении актуальных проблем практического здравоохранения : материалы 9-й междунар. науч.-практ. конф., 6–8 мая 2013 г., Астрахань. – Астрахань : Изд-во Астраханской государственной медицинской академии, 2013. – С. 119–120.

Отримано 02.10.14